ПРАЛЕТАРЫІ ЎСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Беларускі УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, МЯСЦКОМА, КАМІТЭТА КАМСАМОЛА І ПРАФКОМА БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОЎНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА.

№ 22 (779) ● Пятніца, 12 чэрвеня 1970 г. ● Цана 2 кап. ● Год выдання XXIII

НАПЯРЭДАДНІ ВЫБАРАЎ

У нядзелю працоўныя нашай краіны будуць выбіраць вышэйшы орган дзяржаўнай улады — Вярхоўны Савет СССР. Гэта з'яўляецца не толькі канстытуцыйным правам, але і высокім грамадзянскім абавязкам кожнага савецкага чалавека.

У працэсе падрыхтоўкі да гэтага знамянальнага дня ўчастковая выбарчая камісія разам з аргкамітэтам універсітэта правяла вялікую работу. Своечасова былі складзены спісы выбаршчыкаў, і цяпер заканчваецца іх удакладненне, высвятляецца, ці ўсе грамадзяне ўлічаны, ці не прапушчан хто, ці не закралася памылка ў звесткі аб выбаршчыках.

У агітпункце рэгулярна працуе сакратар і дзяжураць члены участковай выбарчай камісіі і агітатары. У любы час грамадзяне могуць праверыць свае прозвішчы і адрасы, атрымаць даведку па любому пытанню аб выбарах.

Агітпункт мае вялікі выбар палітычнай літаратуры, свежыя газеты і часопісы, ёсць план арганізоўваемых лекцый і дэманстрацыі кінафільмаў.

Выбарчая камісія прыступіла да падрыхтоўкі памяшкання, дзе будуць праводзіцца выбары. Паміж членамі ўчастковай выбарчай камісіі размеркаваны абавязкі на дзень выбараў, вызначана, хто будзе выдаваць бюлетэні, хто будзе прымаць грамадзян, якія будуць прыходзіць для ўдзелу ў галасаванні, і г. д. Складзен план культурных мерапрыемстваў, якія будуць праводзіцца на выбарчым участку ў дзень выбараў.

Участковая выбарчая камісія гатова да таго, каб своечасова і правільна правесці падлік галасоў, у адпаведнасці з выбарчым законам скласці пратакол аб выніках галасавання, аператыўна перадаваць паведамленні аб ходзе і канчатковых выніках выбараў.

А. САРЖЭЎСКІ,
старшыня ўчастковай выбарчай камісіі.

ВЫПРАБАВАННІ ПАЧАЛІСЯ

У мінулую сераду пачаліся першыя экзамены у абітурыентаў-завочнікаў. Паступаючыя на аддзяленні журналістыкі, біялагічнае, гістарычнае, юрыдычнае, філалагічнае пісалі сачыненне па рускай мове і літаратуры. Абітурыенты матэматычнага аддзялення здавалі вусны экзамен па матэматыцы.

1.800 заяў атрымала прыёмная камісія ад жадаючых вучыцца на завочным факультэце. З іх на аддзяленне журналістыкі было пададзена 114 заяў, на біялагічнае— 219, гістарычнае — 367, юрыдычнае—455, філалагічнае—376, матэматычнае — 60, геаграфічнае — 150.

Сярод абітурыентаў многа работнікаў савецкіх і дзяржаўных устаноў, рабочых, працаўнікоў калгасаў і саўгасаў нашай рэспублікі.

Усяго на завочны факультэт будзе прынята 750 студэнтаў.

І. СЁМІНА.

ГОСЦІ З БАЛГАРЫІ

Наш універсітэт наведала дэлегацыя Усенароднага камітэта балгара-савецкай дружбы, узначальваемая членам ЦК БКП, пісьменнікам Слаўча Васевым. У складзе дэлегацыі — сакратар Ловечскага акруговага камітэта балгара-савецкай дружбы Лако Драганаў, памочнік старшыні Усенароднага камітэта балгара-савецкай дружбы Дзімітр Данчаў, сакратар камітэта балгара-савецкай дружбы Кіркоўскага раёна Сафія Станка Атанасава.

Дэлегацыя была прынята рэктарам універсітэта акадэмікам А. Н. Сеўчанкам. У гутарцы прынялі ўдзел актывісты аддзялення Таварыства савецка-балгарскай дружбы універсітэта.

Слаўча Васев, выступаючы па беларускаму тэлебачанню, падзяліўся сваімі ўражаннямі аб знаходжанні у Беларусі. Ён сказаў: «Наша дэлегацыя Усенароднага камітэта балгара-савецкай дружбы прыбыла у Савецкі Саюз у сувязі са святкаваннем Дня славянскай пісьменнасці і балгарскай культуры, Дня Кірылы і Мяфодзія. Нас усюды сустракалі з выключнай сардэчнай цеплынёй...

У Беларускім дзяржаўным універсітэце імя У. І. Леніна мы сустрэлі гасцюўшых там двух прафесараў нашага Сафійскага універсітэта. Рэктар БДУ Антон Нікіфаравіч Сеўчанка расказаў аб шырокай навуковай і вучэбнай рабоце, якая праводзіцца ва універсітэце. Мы з задавальненнем даведаліся аб мностве мерапрыемстваў універсітэцкага аддзялення Таварыства савецка-балгарскай дружбы, праведзеных сярод студэнтаў і выкладчыкаў. Многа піша аб нашай краіне і культуры і газета універсітэта....»

У час знаходжання балгарскіх гасцей ва універсітэце ім былі уручаны сувеніры на памяць аб беларускай сталіцы.

АБАРОНА ПРАЙШЛА ПАСПЯХОВА

Днямі на геаграфічным факультэце праходзіла абарона дыпломных работ студэнтаў дзённага аддзялення. Усе дванаццаць работ ацэнены на добра і выдатна. Яны заснаваны на шматгадовых даследаваннях і прадстаўляюць практычную гаспадарчую каштоўнасць.

Напрыклад, дыпламант А. Рачэўскі працаваў над тэмай «Асаблівасці механічнага складу літаральных фацый азёр Браслаўскай групы». Грануламетрыя сучасных азёрных асадкаў у Беларусі амаль не даследавана, і таму распрацоўка гэтай тэмы з'яўляецца асабліва важнай, актуальнай і цікавай. Тым больш, што аўтар змог пацвердзіць значную важнасць літаральнай зоны у азёрным комплексе і у гаспадарчым значэнні. Работа напісана у асноўным на матэрыялах лабараторыі азёразнаўства геаграфічнага факультэта, і на тых даных, якія сабраў А. Рачэўскі у час экспедыцый і эксперыментальных работ. Для напісання дыпломнай ён выкарыстаў таксама шматлікія фондавыя матэрыялы.

Выдатную ацэнку дзяржаўнай камісіі атрымала і работа выпускніка У. Радзюка «Ледніковыя азёрныя катлавіны, іх паходжанне і марфалогія (на прыкладзе Ушацкага азёрнага басейна)». Будова ледніковых азёрных катлавін, іх генезіс, марфалогія выклікаюць вялікую практычную цікавасць. Даныя па азёрных катлавінах дазваляюць больш рацыянальна выкарыстоўваць азёрныя вадаёмы у народнай гаспадарцы. Змяненне азёрнасці у сучасны перыяд (па картаграфічных матэрыялах) для Ушацкай азёрнай групы вызначана ўпершыню.

Т. ДЗЕРАХ.

На здымку: члены дзяржаўнай камісіі дацэнт, загадчык кафедры агульнай геалогіі Д. М. Карулін, прафесар М. У. Касцюковіч (старшыня), дацэнт В. Ф. Якушка, прафесар А. Г. Мядзведзеў, загадчык кафедры геадэзіі і картаграфіі В. Я. Крышчановіч і сакратар С. Ф. Тумішская абмяркоўваюць адзнакі дыпломных работ.

Фота **Д. Чаховіча.**

Апошні традыцыйны школьны званок для рабят з ДРВ прагучаў на радзіме, а цяпер — першы экзамен у вну. Год — тэрмін невялікі, але за гэты час 148 юнакоў і дзяўчат, якія вучацца на падрыхтоўчым факультэце універсітэта, паспяхова здалі залікі па курсу Савецкі Саюз, чарчэнню. Паспяхова вытрымалі першы нялёгкі для іх пісьмовы экзамен па рускай мове. Большасць сачыненняў ацэнена на добра і выдатна. Вышэйшыя адзнакі атрымалі Нго Суан Дык, Нгуен Тхі Да, Нго Мінь Цьяу, Чан Ань Мінь, Хо Хак Інг, Чыонг Ан Куок, Чан Тхі Там, Нгуен Дык Цінь, Нгуен Дзінь Зунг, Ву Тхі Бік і іншыя. Наперадзе у в'етнамскіх студэнтаў не менш складаныя экзамены па матэматыцы, хіміі, фізіцы. Але можна з упэўненасцю сказаць, што яны будуць вытрыманы паспяхова.

Пасля заканчэння вучобы студэнты падрыхтоўчага факультэта раз'едуцца у многія вну нашай краіны. Яны будуць з удзячнасцю успамінаць тых, хто дапамагаў ім у авалоданні ведамі.

М. НЕЧЫПАРЭНКА, супрацоўнік падрыхтоўчага факультэта. Фота аўтара.

СПРАВАЗДАЧА ЗА ПЯЦЬ ГОД

Дзяржаўныя камісіі падвялі першыя вынікі. Пераважная большасць выпускнікоў рыхтуецца уступіць у самастойнае жыццё з багатым запасам ведаў і добрай практычнай падрыхтоўкай. Такім спецыялістам будуць рады і ў школе, і на прадпрыемстве, і ў навуковай установе.

НА ЗДЫМКУ: дзяржаўны экзамен здаюць выпускнікі хімічнага факультэта. Перад камісіяй Л. Ламікіна.

Фота *Л. Буцьянавай.*

У ЦЭНТРЫ ЎВАГІ

Наш карэспандэнт звярнуўся да старшыні вытворчай практыкі У. Д. Мухаева з просьбай расказаць аб тых зменах, якія адбыліся ва універсітэце ў арганізацыі вытворчай практыкі, і аб яе сувязі з вытворчасцю. Вось што ён паведаміў:

— За апошнія гады ў Беларусі асабліва бурнымі тэмпамі развіваюцца такія важныя галіны, як энергетыка, нафтавая, хімічная прамысловасць, прыборабудаванне, электроніка. Узнікненне новых галін вытворчасці, увядзенне ў эксплуатацыю новых прадпрыемстваў, забяспечаных сучасным абсталяваннем, патрабавалі папаўнення іх спецыяльнымі кадрамі. За апошнія тры гады наш універсітэт накіраваў на гэтыя прадпрыемствы сваіх выпускнікоў па спецыяльнасцях: фізікаў — 236 чалавек, радыёфізікаў — 180, хімікаў — 81, матэматыкаў-вылічальнікаў — 153.

Само жыццё цяпер патрабуе, каб любы выпускнік-фізік, хімік, матэматык валодаў не толькі добрымі тэарэтычнымі, спецыяльнымі і эканамічнымі ведамі, але і добра ведаў практыку справы, мог быць добрым арганізатарам вытворчасці, працы і масава-палітычнай работы, выхавацелем кіруемага ім калектыву. Што робіцца ва універсітэце, каб павысіць якасць практычнай падрыхтоўкі студэнтаў?

Звернемся да вучэбных планаў. За апошнія 20 год вучэбныя планы універсітэта карэкціраваліся тры разы (1949, 1953, 1964, 1967 гг.). У выніку гэтага ў вучэбных планах апошніх год рэзка павялічана працягласць вытворчай практыкі. Так, на фізічным, хімічным, матэматычным факультэтах на практыку адведзена 26—28 тыдняў і на дыпломныя работы — 19 тыдняў, што складае 32 працэнты часу, які адводзіцца на тэарэтычнае навучанне студэнта за ўвесь перыяд яго навучання.

Для больш паспяховага праходжання вытворчай практыкі за універсітэтам замацаваны на 5 год перадавыя прадпрыемствы, установы і арганізацыі рэспублікі ў якасці пастаянных баз практыкі. На 1971—75 гг. універсітэт мае наступную колькасць баз: факультэт журналістыкі — 74 рэдакцыі і студыі на 388 месц, гістарычны — 11 музеяў і архіваў на 175 месц, юрыдычны — 54 базы на 988 месц, біялагічны — 19 баз на 462 месцы, матэматычны — 9 баз на 122 месцы, хімічны — 24 базы на 242 месцы, фізічны — 14 баз на 377 месц і г. д.

У гэтым навучальным годзе праходзяць практыку 6.129 студэнтаў дзённага, вячэрняга і завочнага навучання.

Рэктарат, саветы і грамадскія арганізацыі універсітэта праводзяць вялікую работу па павышэнню тэарэтычнага і метадычнага ўзроўню вучэбнай і вытворчай практыкі, набліжэнню яе да сучасных патрабаванняў навукі і практычнай дзейнасці. Напрыклад, рэгулярна распрацоўваюцца праграмы практыкі з улікам дасягненняў сучаснай навукі і тэхнікі і характару прадпрыемства, установы, устанаўліваюцца больш цесныя кантакты універсітэта з базамі практыкі, практыкуецца правядзенне сумесных нарад кіраўніцтва базавых прадпрыемстваў і прафесарска-выкладчыцкага саставу кафедр, факультэтаў і г. д.

Тым не менш хуткае развіццё навукі, узрастаючая дыферэнцыяцыя студэнтаў па спецыяльнасцях і спецыялізацыі патрабуе павышэння якасці правядзення практыкі.

На адбыўшымся нядаўна савеце універсітэта абмеркаваны даклады дэканаў факультэтаў аб ходзе падрыхтоўкі да правядзення вучэбнай і вытворчай практыкі ў гэтым годзе. Савет прыняў пастанову, у якой, у прыватнасці, указваецца:

саветам факультэтаў, кафедрам універсітэта распрацаваць да 20 чэрвеня г. г. канкрэтныя планы мерапрыемстваў, накіраваныя на карэннае паляпшэнне зместу і якасці ўсіх відаў практыкі студэнтаў;

перапрацаваць да 1 верасня 1970 года праграмы практыкі з улікам дасягненняў сучаснай навукі і тэхнікі і спецыфікі данага прадпрыемства, установы або арганізацыі.

увязваць тэмы дыпломных работ з профілем работы выпускнікоў. Практыкаваць выезды дзяржаўных экзаменацыйных камісій на абарону дыпломных работ непасрэдна на тыя прадпрыемствы, дзе студэнт праходзіў практыку і дзе ён будзе працаваць пасля заканчэння універсітэта;

устанавіць больш цесную сувязь з прадпрыемствамі, вывучаць вопыт іх работы, эканоміку і перспектывы развіцця.

не дапускаць скарачэння тэрмінаў практыкі, спазненняў студэнтаў або датэрміновага заканчэння практыкі. Забараніць накіраванне студэнтаў у перыяд практыкі ў будаўнічыя і цалінныя атрады;

кафедрам грамадскіх навук прымаць удзел у арганізацыі палітыка-выхаваўчай работы студэнтаў у перыяд практыкі на прадпрыемствах, ва установах. Усім студэнтам у час практыкі выступаць перад рабочымі, калгаснікамі з дакладамі, гутаркамі па пытаннях бягучай палітыкі, па эканамічных або філасофскіх праблемах, праводзіць культурна-масавую работу ў калектыве, удзельнічаць у выпуску насценных газет.

Рэктарат, прафесарска-выкладчыцкі састаў, грамадскія арганізацыі універсітэта надаюць вялікае значэнне арганізацыі і правядзенню практычнага навучання студэнтаў, і лічаць гэту задачу адным з абавязацельстваў у гонар знамянальнай даты—50-годдзя універсітэта.

САПРАЎДНЫ ЭКЗАМЕН

Залік здаваць лягчэй. Пад словам «залічана» можна разумець тры адзнакі: здавальняюча, добра і выдатна. А на экзамене ідзе ўпартае змаганне за кожны бал.

Сапраўднай праверкай ведаў з'явіўся для філолагаў другога курса беларускага аддзялення экзамен па курсу сучаснай беларускай мовы.

Студэнты першай групы паказалі, што да роднай мовы — свайго асноўнага прадмета — яны адносяцца з павагай і любоўю. Паспяховы зачын зрабілі староста групы Вольга Александровіч і Наташа Асташка. Побач з іх прозвішчамі ў экзаменацыйнай ведамасці паявіліся выдатныя адзнакі.

Вось адказваць пачала Святлана Дук. Не спяшаючыся, расказвае яна аб утварэнні дзеясловаў незалежнага трывання, прыводзіць прыклады. Дзяўчына гаворыць канкрэтна, правільна, але разам з тым і асцярожна, нібы думае на хаду. Выкладчыку і асістэнту давялося ставіць дадатковыя пытанні. У цэлым адказ добры, адпаведная і адзнака.

Апрача пытанняў, якія стаяць у білеце, кожнаму даецца нямала дадатковых. Нормы літаратурнага вымаўлення, адхіленні ад іх, усебаковая характарыстыка і разбор слова — усё гэта патрабуе ведаў.

Добра падрыхтавалася да экзаменаў Ніна Івашкевіч. На білет адказвае ўпэўнена, дакладна. Да пяцёркі ёй не хапіла аднаго бала: спатыкнулася на дадатковых пытаннях.

Даючы ацэнку ведаў на экзамене, выкладчык улічвае і практычныя заняткі. Аб ведах кожнага студэнта ў яго ў нейкай меры ўжо склалася ўяўленне па тым, як напісан дыктант, як студэнт рыхтаваўся да семінараў. Шмат папрацавала перад экзаменам Валянціна Лазарчык. Семінарскія заняткі яна не ўсе наведвала, не вы[illegible]дзялялася і бліскучымі адказамі. Таму і зразумела, што пытаюць яе цяпер як след. Разважлівасцю, логікай і ўпэўненасцю яна пераконвае экзаменатараў, што заслугоўвае добрай адзнакі. А вось Анатолю Лашуку не ўдалося рэабілітаваць сябе. На працягу года да семінарскіх адносіўся абыякава. Зараз, хоць і прыкметна яго стараннe, усё ж Анатоль не змог узняцца вышэй здавальняюча.

Парадавалі сваімі адказамі Аня Нямковіч, Тэрэза Нядзвецкая, Таццяна Маслава і Наташа Лайша. Дзяўчаты сістэматычна займаліся на працягу ўсяго навучальнага года. Таму і адчуваецца, што экзамен для іх толькі прыемная размова з выкладчыкам. Усё ім зразумела, усё лёгка і проста.

Хто з хваляваннем, хто са спакойнай упэўненасцю падыходзіць да стала, пачынае жыва і бойка гаварыць. Добра здае экзамен першая група.

Л. ПЯТРОЎ.

На здымку: экзамен па беларускай мове ў студэнтаў трэцяга курса філалагічнага факультэта прымае **М. Дз. Міхей.**

КАРЫСНАЯ ДЛЯ ЎСІХ

Сёлета, як і ў мінулыя гады, педагагічную практыку студэнты хімічнага факультэта праходзілі ў школах г. Мінска. На першым этапе — пасіўнай практыцы — яны наведвалі ўрокі вопытных выкладчыкаў, знаёміліся з методыкай выкладання, вучэбнымі планамі. У час актыўнай практыкі ўжо самі спрабавалі свае сілы. Яны правялі па 10 урокаў, першыя 2—3 з якіх былі пробнымі і ў залік не ўваходзілі. Такія ўрокі былі самыя розныя па тыпу: з тлумачэннем новага матэрыялу, кантрольныя работы, урокі з уключэннем вучнёўскага эксперыменту. Прымаліся таксама і залікі.

Разнастайнай была і форма выкладання новага матэрыялу: лекцыя, [illegible]асказ, г та ка.

Да заняткаў з вучнямі студэнты-хімікі рыхтаваліся сур'ёзна. Яны знаёміліся з матэрыяламі падручніка, вывучалі метадычную і дадатковую літаратуру, знаёмілі вучняў з навейшымі дасягненнямі ў галіне хіміі. Як правіла, планы кожнага урока практыкантаў праглядаліся метадыстам.

Пры правядзенні урокаў студэнты паказалі добрую тэарэтычную падрыхтоўку. Новы матэрыял яны імкнуліся паднесці вучням цікава і даступна, вялікую ўвагу ўдзялялі пытанням тэорыі, умела прымянялі пры гэтым наглядныя дапаможнікі, праводзілі доследы. Многія неабходныя дапаможнікі студэнты рыхтавалі самі.

Кожны праведзены урок абмяркоўваўся ўсёй групай, дзе практыканты і метадыст выказвалі свае заўвагі і рэкамендацыі.

Многа ўвагі ўдзялялі студэнты дадатковым заняткам з адстаючымі вучнямі. Праводзілі таксама і факультатыўныя урокі па самых разнастайных пытаннях хіміі. Яны актыўна рыхтавалі хімічныя вечары, канферэнцыі, прымалі ўдзел у рабоце гурткоў, дапамагалі афармляць хімічныя кабінеты, стэнды, праводзілі віктарыны, гутаркі, алімпіяды.

У школах Мінска практыканты праводзілі і выхаваўчую работу. Яны прысутнічалі на класных і камсамольскіх сходах, арганізоўвалі гутаркі, прысвечаныя ленінскаму юбілею, прымалі ўдзел ва ўсіх мерапрыемствах, якія цікавілі вучняў: наладжвалі тэматычныя вечары, культпаходы, экскурсіі, спартыўныя сустрэчы, рыхтавалі нумары мастацкай самадзейнасці.

Акрамя таго, праходзячы педагагічную практыку, студэнты знаёміліся з каляндарнымі планамі па вучэбнай і выхаваўчай рабоце, афармлялі класную дакументацыю, гутарылі з бацькамі вучняў, прысутнічалі на секцыях класных кіраўнікоў і на педсаветах.

Практыкай студэнты засталіся задаволены і лічаць, што яна карысная для ўсіх, а не толькі для тых, хто ў будучым стане педагогам.

Т. АДАМОВІЧ,
в. а. дацэнта кафедры неарганічнай хіміі.

ВЫНІКІ НАМНОГА ЛЕПШЫЯ

Сёлетні навучальны год асаблівы: усё прагрэсіўнае чалавецтва адзначала 100-годдзе з дня нараджэння У. І. Леніна. І ўся работа кафедры была накіравана на тое, каб лепш адзначыць гэты юбілей. На ўсіх курсах і факультэтах рэгулярна вывучаліся матэрыялы аб У. І. Леніне, былі праведзены канферэнцыі, на якіх заслухоўваліся паведамленні студэнтаў аб тым, як Уладзімір Ільіч працаваў, кіраваў першай у свеце сацыялістычнай дзяржавай, вывучаў замежную мову, займаўся ў бібліятэках.

Асабліва добра была падрыхтавана канферэнцыя на гістарычным факультэце. На другім курсе, напрыклад, канферэнцыя пачалася з прагляду дыяфільма аб У. І. Леніне, былі прачытаны вершы аб ім, расказана біяграфія правадыра, прачытаны ўрыўкі з яго твораў. Два студэнты расказалі аб псеўданімах, якімі падпісваў Уладзімір Ільіч свае творы.

На трэцім курсе вельмі добра вёў канферэнцыю студэнт Цітоў. Вялікія ўрыўкі з твораў У. І. Леніна былі прачытаны напамяць студэнтамі Леўдзінай, Абуховіч, Весялковай, Дзюкавай, Бруёнак. Канферэнцыя закончылася спяваннем «Інтэрнацыянала».

Акрамя таго, у юбілейным годзе, дзякуючы вялікай творчай рабоце, якую вялі выкладчыкі кафедры, і высокай актыўнасці студэнтаў, вынікі другога семестра намнога лепшыя, чым у мінулым годзе.

Экзамены і залікі здалі амаль усе студэнты. Асабліва добра працавалі студэнты фізічнага, матэматычнага і хімічнага факультэтаў. Варта адзначыць, што экзамены здадзены ў асноўным на добра і выдатна. Лепшымі былі студэнты матфака Трэніна, Горліна, Якімовіч, Дымент, Юркевіч, фізічнага факультэта — Баркова, Карых, Філімонава, Куліс, Кунаеў, Наумчык, хімічнага — Ягораў, Цітова, Горская, Вараб'ёва, Грыгор'еў, геаграфічнага — Якаўлева, Харлам, Жарыкава, біялагічнага факультэта — Юносава, Бялецкая, Бураўскі.

Т. КАВАНАВА,
загадчык кафедры англійскай мовы.

СУСТРЭЧА СЯБРОЎ

Гэты дзень выдаўся на рэдкасць дажджлівым і халодным, але на кафедры дзяржаўнага права і савецкага будаўніцтва юрфака панавала цёплая атмасфера. Цёпла было ад сяброўскіх усмешак, моцных поціскаў рук. Загадчык кафедры дзяржаўнага права Вільнюскага дзяржаўнага універсітэта дацэнт Андрус Юозавіч Булота моцна паціскае руку загадчыку кафедры дзяржаўнага права і савецкага будаўніцтва юрфака дацэнту Анатолю Аляксандравічу Галаўко, дацэнт Антанас Юозавіч Буркаўскас вітае дацэнта нашай кафедры Яўгена Міхалаевіча Тагунова, кандыдат юрыдычных навук Стасіс Юозавіч Стачокас ажыўлена гутарыць з дацэнтам Пятром Канстанцінавічам Еўдакімавым, а кандыдат юрыдычных навук Кястусіс Антанавіч Лапінскас — з дацэнтам Сямёнам Раманавічам Віхаравым...

Вучоныя сустрэліся як старыя знаёмыя. І гэта не выпадкова. Сустрэча калектываў дзвюх блізкіх кафедр універсітэтаў братніх рэспублік Беларусі і Літвы адбываецца не ўпершыню.

Прыкладна год назад вучоныя нашай кафедры ездзілі ў Вільнюс. Сумеснае пасяджэнне, якое адбылося там, было прысвечана падрыхтоўцы да 100-годдзя з дня нараджэння У. І. Леніна. На павестцы дня стаяла пытанне «У. І. Ленін аб нацыянальна-дзяржаўным будаўніцтве».

А цяпер вучоныя Вільнюскага дзяржаўнага універсітэта нанеслі адказны візіт. Адбылося сумеснае пасяджэнне дзвюх кафедр, якое вялі два загадчыкі — дацэнт А. А. Галаўко і А. Ю. Булота (на здымку злева).

На гэты раз вучоныя расказалі аб тым, як яны выкарыстоўваюць у сваёй практычнай рабоце багатую ленінскую спадчыну.

Першае слова гасцям. З дакладам выступае дацэнт А. Ю. Булота. Яго даклад прысвечан ленінскаму дэкрэту аб зямлі. Дацэнт А. Ю. Бурскаўскас расказаў аб выкарыстанні прац У. І. Леніна ў працэсе выкладання савецкага будаўніцтва. З вялікай увагай быў заслуханы і даклад кандыдата юрыдычных навук С. Ю. Стачокаса «Ленінская праблематыка ў навукова-даследчай рабоце». Стасіс Юозавіч назваў шэраг работ, якія былі выдадзены на кафедры дзяржправа Вільнюскага універсітэта ў сувязі са 100-годдзем з дня нараджэння У. І. Леніна. Сярод іх працы А. Ю. Буркаўскаса «Удасканаленне дзяржапарату», «Калегіяльнасць і адзінаначалле ў працах У. І. Леніна» і інш.

Падрыхтавалі шэраг выступленняў і вучоныя нашай кафедры. З вялікай цікавасцю, напрыклад, праслухалі госці даклад дацэнта П. К. Еўдакімава «У. І. Ленін аб кіраванні як навуцы і майстэрстве», даклад дацэнта Я. М. Тагунова «У. І. Ленін аб народным кантролі як адным з важнейшых сродкаў удасканалення савецкага дзяржаўнага апарату».

А пасля ішла вялікая і важная размова аб метадыцы выкладання дзяржаўна-прававых дысцыплін.

— Я думаю, — сказаў у заключэнне Анатоль Аляксандравіч Галаўко, — што нашы кантакты трэба развіваць. У нас ёсць многа пытанняў, якія можна паспяхова рашаць толькі сумесна. Напрыклад, мы рыхтуем да друку кнігі. Іх трэба абмеркаваць. І гэта добра было б зрабіць на пасяджэнні дзвюх кафедр. Або, напрыклад, у студэнцкай канферэнцыі ў вас маглі б прыняць удзел нашы студэнты, а ў нас — вашы. Хочацца выказаць упэўненасць, што супрацоўніцтва вучоных дзвюх кафедр будзе развівацца і далей.

— Паміж Беларуссю і Літвой, — гаворыць дацэнт Андрус Юозавіч Булота, — існуюць даўнія гістарычныя сувязі. Нашы народы аб'ядноўвае як агульная рэвалюцыйная барацьба супраць царызму, за Савецкую ўладу, агульная барацьба супраць гітлераўскіх захопнікаў у партызанскіх атрадах і падполлі, так і адзіная стваральная праца ў будаўніцтве сацыялізма і камунізма. Гэтыя сувязі мы будзем актыўна падтрымліваць і ўмацоўваць.

Так нарадзілася традыцыя. Сустрэчы вучоных братніх універсітэтаў Беларусі і Літвы прыносяць несумненную карысць.

П. ГРЫНКІН.

ТВАЕ ВЫКЛАДЧЫКІ, СТУДЭНТ

ДОКТАР НАВУК

— Ленка, што ў нас за лекцыя цяпер? Новы фільм у «Цэнтральным» ідзе, мо збегаем?

— Давай... Ах, не. У нас жа лекцыя па гісторыі беларускай мовы. Марыя Андрэеўна чытае.

Пачуўшы гэты дыялог, я не здзівілася. Сапраўды, на лекцыях Марыі Андрэеўны Жыдовіч адсутных амаль не бывае. Расказваць яна ўмее так, што немагчыма не слухаць. Калі заўважыць, што студэнты стамляюцца, то раскажа які-небудзь цікавы выпадак са свайго жыцця, звязаны з тэмай лекцыі. А успомніць і расказаць Марыі Андрэеўне ёсць што.

Дзяцінства яе прайшло ў панскім маёнтку Дукора. Сярод такіх жа, як і яна, абяздоленых дзяцей батракоў, у якіх бацькі не ўмелі ні чытаць, ні пісаць. Надоўга засталіся ў памяці словы «не можна». Не можна было падысці да сажалкі, дзе на роўнядзі вады калыхаліся белыя збаночкі. Нельга было прабегчы па Ангельшчыне (так называўся памешчыцкі парк, разбіты на англійскі манер). Не назбіраеш жалудоў, каштанаў. А з іх можна было зрабіць і страшэннага павука, і статак кароў, ды ці мала яшчэ што.

На пытанне, чаму не можна, бацькі заўсёды гаварылі: «Дзеткі, гэта не наша, гэта панскае».

І толькі калі басаногая чарада вырывалася ў поле, тут можна было ўсё, бо вока панскіх паслугачоў сюды не дасягала. Можна было пакуляцца праз галаву, паназіраць, як конікі стракочуць, назбіраць васількоў.

Вялікае, непазнанае і цяжкае жыццё адкрывалася перад вясковай дзяўчынкай. Якім яно будзе? Кім яна стане?

Падаспела пара вучыцца. Адвяла маці старэйшых дзяцей у Дукорскую школу. Вечарамі, забіўшыся ў куточак, Марыя чытала і чытала. І дагэтуль жывыя ў памяці радкі з «Дудкі беларускай» Францішка Багушэвіча. Радкі пра родную мову. «Наша мова ёсць такая людская, як французская або нямецкая, або іншая якая. Чытаў я ці мала старых папераў, а нашай мовай чысцюсенькай, як бы вось цяпер пісалася».

Хто ведае, кім бы стала дзяўчынка з Дукоры, каб не Кастрычніцкая рэвалюцыя. Вось што гаворыць сама Марыя Андрэеўна: «Мінула чатыры гады, і на гэтым мая вучоба скончылася. І мяне чакаў бы лёс маёй матулі і іншых жанчын-парабчанак, каб не Вялікая Кастрычніцкая рэвалюцыя. Гэту дату я вельмі добра запомніла. Мой бацька прыйшоў з мітынгу і сказаў: «Ну, цяпер і для нас жыццё настала. Цара скінулі».

Што такое «скінулі», я зразумела, а вось мая малодшая сястра Нінка запыталася: «Татка, а адкуль цара скінулі?»—Бацька кажа: «З прастолу». — «Ай-яй-яй», мабыць моцна пабіўся».

У панскім палацы, да якога нельга было нават падыходзіць дзецям батракоў, адкрылася сямігодка. Моладзь саўгаса «Дукоры» любоўна ахоўвала былую Ангельшчыну. Цяпер — гэта парк для ўсіх.

Мара, вялікая мара жыла ў сэрцы вясковай дзяўчыны. Вучыцца, толькі вучыцца! А неяк сказала бацькам: «Паеду ў горад вучыцца на настаўніцу». І паехала. Паступіла ў Магілёўскі педтэхнікум. Вучоба там праляцела хутка. Тут жа сустрэла Марыя Андрэеўна сябра на ўсё жыццё. Разам з мужам паехала настаўнічаць.

У невялічкай вёсачцы Бярозкі, што на Магілёўшчыне, сярод балот ды дрымучых лясоў і пачаўся працоўны шлях будучага прафесара.

Спачатку цяжка было. Выявіліся ўсе прабелы і агрэхі, якія не былі запоўнены ў час вучобы. Папрацавала чатыры гады. Акрамя урокаў, прыходзілася кіраваць хорам і драматычным гуртком, быць лектарам. Вось тут зразумела Марыя Андрэеўна, што ведаў не хапае, і вырашыла вучыцца далей.

Пасля заканчэння Мінскага педагагічнага інстытута здольную і стараннуюю студэнтку рэкамендуюць у аспірантуру.

— Тут я напісала сваю першую дысертацыю. Напісала, здала прафесару Ломцеву на рэцэнзію, і... пачалася вайна. Яна закінула на далёкі Урал. Там працавала і настаўніцай, і на торфараспрацоўках, і на заводзе — усюды, дзе патрэбны былі рабочыя рукі.

Вайна, як і ў іншых людзей, адняла ў мяне многае. Адняла мужа. Прапала кандыдацкая дысертацыя. Але што дысертацыя ў параўнанні з чалавечым жыццём!

У 1944 годзе, калі наш універсітэт аднавіў сваю працу на станцыі Сходня пад Масквой, Марыю Андрэеўну накіравалі туды. Зноў прыйшлося ўзяцца за навуку. Тут была напісана другая кандыдацкая дысертацыя, якую абараніла ў 1946 годзе.

Разам з рэспублікай аднаўляўся і наш універсітэт. Вось першы пасляваенны выпуск. Якія гэта былі здольныя людзі! Іван Мележ, Мікола Лобан, Алена Васілевіч... І так пайшло з году ў год. Выпускнікі другім нясуць тыя веды, што атрымалі ва універсітэце.

Зрэдку бываюць у чалавека такія мінуты, калі ён застаецца адзін на адзін з сабой. У такія мінуты ёсць што ўспомніць Марыі Андрэеўне. Надоўга застанецца ў памяці юбілей. Прыйшло шмат віншавальных тэлеграм. Вось некаторыя:

«Калектыў супрацоўнікаў інстытута рускай мовы Акадэміі навук СССР сардэчна віншуе віднага беларускага вучонага, мовавeда прафесара Марыю Андрэеўну Жыдовіч з яе 60-годдзем і жадае новых творчых поспехаў.

Дырэктар інстытута акадэмік Вінаградаў».

«Сардэчна віншую таленавітага мовавeда, знаўцу беларускай мовы прафесара Марыю Андрэеўну Жыдовіч і шлю ёй найлепшыя пажаданні. Ганаруся, што быў адным з яе настаўнікаў.

Член-карэспандэнт Акадэміі навук БССР Баркоўскі».

Шчырае віншаванне прыйшло ад Рыгора Раманавіча Шырмы. «Наша мова,—пісаў ён.—вечна жывая, як раса, як сляза, як зара. Раскрываючы красу роднай мовы, паважаная Марыя Андрэеўна, Вы вучыце моладзь любоўна глядзець у бяздонныя крыніцы нашых народных скарбаў».

І вельмі дарагім было таксама віншаванне студэнтаў. У «Настаўніцкай газеце» яны надрукавалі свой верш, прысвечаны ёй, Марыі Андрэеўне.

Пасля вайны Акадэмія навук БССР шырока распрацоўвала пытанні мовазнаўства. Пачаў складацца слоўнік беларускай мовы, слоўнік дыялектаў. Марыя Андрэеўна рыхтавала удзельнікаў дыялекталагічных экспедыцый. Яны сабралі матэрыял, які паслужыў базай для стварэння «Атласа беларускай мовы». Вывучаючы дыялекты, Марыя Андрэеўна напісала грунтоўную навуковую работу і абараніла доктарскую дысертацыю.

Цяпер у вучонага многа аспірантаў. А колькі яе выхаванцаў працуе ў інстытуце мовазнаўства Акадэміі навук БССР! Многія цяпер самі выкладаюць у вышэйшых навучальных установах. Гэта доктар філалагічных навук Л. М. Шакун, кандыдаты навук І. М. Шчарбакова, Е. С. Мяцельская, А. І. Наркевіч, І. В. Шадурскі, А. К. Юрэвіч, Э. Д. Блінава.

Так, без перабольшання можна сказаць: у Марыі Андрэеўны цэлая лінгвістычная школа.

— Гэта яна прывіла мне любоў да роднага слова, упершыню раскрыла яго таямніцы, багацце і хараство. Нястомная і руплівая, яна кожнае лета выязджала з намі ў вёскі Беларусі, вучыла прыслухоўвацца да крыніц жывога слова, любіць яго, шанаваць мову і народ, які стварыў яе,—ўспамінае Эвеліна Данілаўна Блінава. —І гэта мяне пакарыла назаўсёды: я выбрала той жа шлях, што і мая настаўніца.

Сёння мы захапляемся творамі Івана Мележа і Міколы Лобана, вершамі Рыгора Барадуліна, Ніла Гілевіча і Алега Лойкі, але не ведаем, што яны таксама вучні Марыі Андрэеўны Жыдовіч.

— Наш курс—гэта студэнты 1948—53 гадоў. Самы першы залік ва універсітэце мы здавалі Марыі Андрэеўне. Яна была нашым дэканам, на пятым курсе нас праводзіла ў жыццё. Потым аспіранцкія гады і праца ва універсітэце. Але ўвесь час хочацца вучыцца ў Марыі Андрэеўны непасрэднасці адносін да студэнтаў. І адчуваеш, што гэта вельмі блізкі для цябе чалавек, як маці, адчуваеш разам з тым, што гэта твой выкладчык, твой прафесар. Вось спалучэнне гэтай прастаты чалавечай і годнасці настаўніка —адна з цудоўных яе якасцей,—гаворыць прафесар Алег Антонавіч Лойка.

Да адказу запоўнен і сённяшні дзень Марыі Андрэеўны. Яна кіруе работай аспірантаў. Прыязджаюць да яе за парадамі кандыдаты навук з Вільнюса, Гродна, Мазыра і другіх гарадоў.

Беларуская жанчына — доктар філалагічных навук прадстаўляе айчыннае мовазнаўства, з'яўляецца членам экспертнай камісіі па прысуджэнню вучоных ступеней кандыдатаў і дактароў навук і вучонага звання дацэнта і прафесара ў Маскве.

Г. АДАМСОН.

З ГЛЫБІНЬ НЕЎМІРУЧАЙ СПАДЧЫНЫ

У чым сіла ленінскага слова, яго баявой публіцыстыкі? Чаму даўно напісанае правадыром і сёння хвалюе сэрцы мільёнаў і, гаворачы словамі В. В. Вароўскага, «дапамагае вызначыць перспектывы руху, зазірнуць наперад у «нераспазнаныя лёсы будучага»? Якімі літаратурнымі сродкамі дасягнута вялікае уздзеянне на чытача бессмяротных ленінскіх твораў?

Гэтым пытанням прысвечана кніга «Вялікі майстар публіцыстыкі» дацэнта нашага універсітэта М. С. Зярніцкага. Гэта не першае даследаванне такога роду, тым не менш яно арыгінальнае.

Калі аўтары апублікаваных за апошнія гады работ, прысвечаных ленінскай публіцыстычнай спадчыне, асноўную ўвагу сканцэнтроўвалі на выяўленні яе найбольш агульных, асноўных рыс, то М. С. Зярніцкі ў сваёй кнізе вывучае асаблівасці ленінскай публіцыстыкі на асобным этапе — 1918—1920 гадоў. Цесна звязваючы сваё даследаванне з гісторыяй барацьбы нашага народа супраць белагвардзейцаў і замежных інтэрвентаў, з пабудовай сацыялізма ў краіне, аўтару удалося прасачыць, як ленінскія выступленні ў друку ўплывалі на фарміраванне грамадскай думкі, як уздзейнічалі яны на ход падзей і разам з тым як гэтыя падзеі ўплывалі на яго публіцыстыку. Раскрыццё гэтага двуадзінага працэсу дае магчымасць выявіць асаблівасці публіцыстыкі Ільіча найбольш пераканаўча і яскрава.

З багацейшай літаратурнай спадчыны правадыра для даследавання выбраны лісьмы, адозвы, звароты, агітацыйна - прапагандысцкія выступленні, палемічныя артыкулы, памфлеты, тэарэтычныя артыкулы, прысвечаныя сацыялістычнаму будаўніцтву і задачам мірнага камуністычнага будаўніцтва.

Манаграфія складаецца з трох частак. У першай главе — «Сіла ленінскага слова» — разглядаюцца творы агітацыйна-прапагандысцкага характару, другая прысвечана разгляду ленінскага палемічнага майстэрства, яго выступленням супраць лявацкага авантурызму, меншавікоў, эсэраў, міжнароднага апартунізму, у трэцяй даследуюцца тэарэтычная спадчына Ільіча, яго артыкулы па пытаннях міжнароднага рэвалюцыйнага руху і будаўніцтва сацыялізма. Такая класіфікацыя ў падыходзе да разгляду ленінскіх публіцыстычных выступленняў дазволіла аўтару адказаць на галоўнае, цікавячае нас пытанне, — якія асаблівасці публіцыстычнага майстэрства У. І. Леніна у 1918—1920 гадах і якімі сродкамі дасягалася вялікае уздзеянне яго выступленняў на масавага чытача? І, разам з тым, такі метад дае магчымасць выявіць асаблівасці прыёмаў, якія выкарыстоўваў Ленін-журналіст у залежнасці ад палітычных задач, назначэння, характару таго ці іншага выступлення.

Несумненна, кніга М. С. Зярніцкага зацікавіць вельмі многіх — журналістаў, партыйных і камсамольскіх работнікаў, дзеячоў навукі, студэнтаў і іншых чытачоў.

А. СВОРАБ.

М. ЗЕРНИЦКИЙ. Великий мастер публицистики. Из опыта исследования выступлений В. И. Ленина в печати в 1918—1920 гг Минск. Изд. БГУ, 1970.

ДЛЯ ВАС, АБІТУРЫЕНТЫ

КАЛІ ВЫ ПАСТУПАЕЦЕ Ў ВНУ

Школа закончана. Ззаду выпускныя экзамены на атэстат сталасці і звязаныя з імі хваляванні і трывогі. Але калі вы рашылі працягваць сваю адукацыю, то наперадзе яшчэ больш сур'ёзныя выпрабаванні — уступныя экзамены у вну, праверка ведаў, набытых у сярэдняй школе, праверка, якую будуць праводзіць не добра знаёмыя і добра ведаючыя вас настаўнікі, а члены экзаменацыйнай камісіі.

Што можна параіць тым, хто рыхтуецца да ўступных экзаменаў?

Па-першае, трэба сур'ёзна падысці да выбару сваёй будучай прафесіі, памятаючы, што толькі любімая справа прынясе задавальненне, напоўніць жыццё глыбокім сэнсам і зместам, зробіць працу максімальна карыснай для грамадства. Калі ў школе вы не вызначылі свае дамінуючыя інтарэсы і здольнасці, не спяшайцеся паступаць у любую вну і на любы «лёгкі» факультэт, не прытрымлівайцеся прынцыпу «абы дыплом».

Вельмі бывае крыўдна за тых маладых людзей, якія паступаюць у вну, не вызначыўшы свайго прызвання, і, патраціўшы многа сіл і энергіі на вывучэнне нелюбімай спецыяльнасці, або кідаюць вучобу, або становяцца пасля дыпламаванымі няўдачнікамі.

Мы будзем зыходзіць з таго, што выбар зроблен правільна. Ад гэтага ў многім будзе залежаць поспех у час уступных экзаменаў. Але галоўная умова поспеху — гэта глыбокія і трывалыя веды. Перад экзаменамі патрэбна іх прывесці ў сістэму, актывізаваць у памяці, трымаць, як кажуць, на баявым узводзе.

Кожны ведае, што да экзаменаў трэба рыхтавацца. І абітурыент, як правіла, вельмі многа часу праводзіць над кнігамі. Вось тут і хочацца даць некалькі парад.

Рыхтавацца да экзаменаў трэба загадзя і лепш за усё дома, за сваім рабочым сталом. Прывычнае рабочае месца дапамагае сканцэнтравацца, а ад гэтага залежыць дакладнасць і яснасць успрыняцця, разуменне матэрыялу і яго запамінанне. Але калі вы стаміліся і з цяжкасцю засяроджваеце ўвагу на матэрыяле падручніка, займіцеся іншай справай (папрацуйце фізічна), а пасля, праз паўгадзіны-гадзіну зноў вярніцеся да падручнікаў.

Пакой, дзе вы займаецеся, павінен быць добра праветран, радыё і тэлевізар выключаны: кісларод патрэбен для актывізацыі мазгавой дзейнасці, а пабочныя раздражняльнікі адцягваюць увагу ад работы.

Падрыхтавацца да экзаменаў трэба так, каб ведаць праграмны матэрыял. Ведаць — гэта не толькі добра асэнсаваць, але і моцна запомніць тое, што зразумела.

Калі вы пераканаты, што добра зразумелі сэнс, логіку матэрыялу, паспрабуйце аднавіць яго ў сваёй памяці. Гэта будзе гарантыяй таго, што ў час экзамена вы лёгка успомніце матэрыял у лагічнай паслядоўнасці, з фактамі і вывадамі. Замацаваць матэрыял у памяці дапаможа састаўленне кароткага плана, які адлюстроўвае істотныя, галоўныя моманты вывучаемай тэмы.

Ведайце, што горш за усё утрымліваецца ў памяці сярэдзіна нейкага складанага, але лагічна завершанага матэрыялу: сярэдзіна параграфа, главы, падручніка. Таму звярніце некалькі большую ўвагу на паўтарэнне іменна сярэдніх элементаў.

Важнай умовай прадуктыўнага запамінання вучэбнага матэрыялу з'яўляецца яго уздзеянне на розныя органы пачуццяў, г. зн. паўната яго успрыняцця. Калі вы чытаеце які-небудзь раздзел з падручніка услых, маеце перад сабой наглядныя ілюстрацыі да яго, канспектуеце асноўныя думкі, то запомніце гэты матэрыял больш трывала і хутка. Рэкамендуем прытрымлівацца такога парадку: спачатку паўтарайце той прадмет, які для вас найбольш цяжкі, і завяршайце паўтарэнне самым лёгкім матэрыялам.

І вось вы атрымалі некалькі парад, карысных у час падрыхтоўкі да уступных экзаменаў у вну. Набліжаюцца экзамены. Застаецца некалькі дзён да першага з іх. Прагледзьце яшчэ раз матэрыял па таму прадмету, па якому будзе экзамен (іменна прагледзьце), пастарайцеся ўспомніць самыя важныя пытанні праграмы. Напярэдадні экзамена добра адпачніце і выспіцеся. А назаўтра, у адказны для вас дзень, пастарайцеся сканцэнтраваць сваю увагу на прадмеце, па якому неабходна экзаменавацца. Не думайце аб іншых экзаменах!

Калі вы выканаеце гэтыя парады, то экзамены не застануць знянацку.

А цяпер аб самім экзамене, незалежна ад таго, здаеце вы фізіку ці біялогію, геаграфію або рускую мову.

Найбольш спрыяльны псіхічны стан для паспяховай здачы экзамена характарызуецца адносным спакоем, верай у свае сілы, сканцэнтраванасцю.

Студэнт-выдатнік у гутарцы з псіхолагам неяк сказаў: «Каб быць у форме ў час экзамена, я раблю ўсё, каб выключыць лішнія хваляванні і страх: ніколі не займаюся напярэдадні экзамена позна вечарам, добра высыпаюся, раніцай перад экзаменам «не падчытваю». Выкладчыкі адзначалі вялікую сканцэнтраванасць гэтага студэнта на экзамене, якая, несумненна, дапамагала яму атрымліваць выдатныя адзнакі.

Натуральны стан абітурыентаў, якія збіраюцца пераступіць парог аўдыторыі, дзе працуе экзаменацыйная камісія, — гэта хваляванне. Але чалавек намаганнем волі можа падавіць яго. Вы павінны напомніць сабе, што добра падрыхтаваны, і гэтая думка дапаможа узяць сябе ў рукі, не дасць разыграцца хваляванню настолькі, што яно перарасце ў страх.

Але вось вы атрымалі канкрэтнае заданне (пытанні для вуснага адказу, тэму сачынення або заданне па фізіцы і г. д.). Не спяшайцеся адказваць, удумайцеся ў змест задання, добра зразумейце, што яно патрабуе ад вас. Калі вы нешта забылі, не паддавайцеся нарастаючаму хваляванню, а пастарайцеся успомніць які-небудзь факт, падзею, з'яву, звязаныя з тэмай, над якой вы напружана думаеце. У час прыпамінання бывае дастаткова успомніць адзін факт, і ён па асацыяцыі актывізуе ў памяці увесь матэрыял, неабходны для поўнага адказу.

Далей матэрыял, які вы прыпомнілі, неабходна прывесці ў стройную, лагічную сістэму. Для гэтага лепш за усё скласці план адказу.

Перш чым адказваць, не забудзьце назваць пытанні свайго білета, пачынайце гаварыць адразу па сутнасці, не адхіляйцеся ад намечанага плана. Падыход да тэмы здалёк, размова не па сутнасці пытанняў білета выклікаюць непрыемныя ўражанні у экзаменатараў.

Памятайце, што тэарэтычнае палажэнне, не замацаванае прыкладамі, або простае апісанне фактаў без тэарэтычнага абагульнення намнога зніжаюць якасць адказу.

Сачыце за паслядоўнасцю выкладання думак і культурай мовы як вуснай, так і пісьмовай.

Жадаю вам поспехаў!

Р. ВАДЭЙКА,
кандыдат псіхалагічных навук,
в. а. дацэнта.

Мнагалюдна цяпер ля геаграфічнага корпуса, на дзвярах якога кожны год красуецца надпіс «Прыёмная камісія». Сотні абітурыентаў, што прыязджаюць з розных куткоў рэспублікі і Саюза, пачынаюць адсюль экзаменацыйныя выпрабаванні на права быць студэнтам універсітэта.

Фота Д. ЧАХОВІЧА.

СІЛЫ СПРАБУЕ МОЛАДЗЬ

Калі студэнт, загружаны паўсядзённай напружанай вучэбнай работай, грамадскай дзейнасцю, заняткамі спортам і мастацкай самадзейнасцю, паспявае яшчэ з захапленнем рашаць навуковыя праблемы, пранікаешся да яго асаблівай павагай і сімпатыяй. А калі возьмеш у рукі аб'ёмістыя тамы студэнцкіх навуковых работ, толькі што выйшаўшых у свет, то ступень павагі памнажаецца на колькасць аўтараў гэтага незвычайнага зборніка. Ён даволі дакладна названы—«Першыя крокі ў навуку» і уключае 60 даследаванняў, 76 аўтараў—удзельнікаў другой рэспубліканскай студэнцкай навуковай канферэнцыі па праблемах грамадскіх навук, гісторыі ВЛКСМ і міжнароднага маладзёжнага руху.

Першае такое выданне было куды больш сціплым — 22 работы 28 аўтараў. Ужо гэтае параўнанне красамоўна сведчыць аб узросшым інтарэсе студэнцкай моладзі да праблем сучаснасці, важнейшых філасофскіх пытанняў, да гісторыі камсамола і Беларусі, якая адзначыла свой паўвекавы юбілей.

Цікавым з'яўляецца кола аўтараў зборніка. Тут мы сустракаем прадстаўнікоў вну Мінска, Віцебска, Гродна, Брэста, Горак і іншых.

З вялікім інтарэсам чытаеш работу студэнткі III курса Віцебскага медыцынскага інстытута Р. Язавітавай «З гісторыі баявой дзейнасці камсамольцаў Обольскага падполля» і даследаванне студэнткі другога курса Мінскага медыцынскага інстытута Т. Чарнянок. Па матэрыялах Слонімшчыны і Брэстчыны вядзе расказ аб барацьбе КПЗБ за пад'ём рэвалюцыйнага руху ў Заходняй Беларусі студэнтка пятага курса Брэсцкага педінстытута Г. Жывулька.

У зборніку прадстаўлена многа работ студэнтаў інстытута народнай гаспадаркі.

Вядома, цяжка нават пералічыць назвы апублікаваных работ, і амаль кожная з іх уяўляе пэўную навуковую каштоўнасць.

Універсітэт прадстаўляюць у зборніку М. Саковіч, Я. Яловічава, С. Абуладзе, В. Колесаў, Г. Адула, А. Байчароў, А. Злотнікаў, Н. Абрамава і іншыя. Іх работы вызначаюцца шырынёй ахопу матэрыялу, глыбінёй інтэрпрэтацыі, добрым літаратурным стылем.

Зборнік «Першыя крокі ў навуку» ўбачыў свет дзякуючы стараниям рэдакцыйнай калегіі ў саставе дацэнтаў С. Я. Янчанкі (адказны рэдактар), Т. І. Прытыцкай, В. М. Пузікава, І. М. Ступнікава, П. П. Дронь і адказнага за выпуск Д. М. Саковіча.

А. АЛЕНІЧ.

Рэдактар А. А. НІКОЛЕНКА.

АТ 23199. Адрас рэдакцыі: г. Мінск, Універсітэцкі гарадок, галоўны корпус, п. 106. Т-22-07-19. Друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Тыраж 2000 экз. Зак. 826.